

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

21/8, вул. Інститутська,
Київ 01008, Україна

E-mail: omb@ombudsman.gov.ua
http://www.ombudsman.gov.ua

Тел.: (+380 44) 253 2203
Факс: (+380 44) 226 3427

№ 1-3182/15-44

«30» грудня 2015 р.

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики та правосуддя
Народному депутату України
Князевичу Р.П.**

Шановний Руслане Петровичу!

Надсилаю висновок до законопроекту «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (реєстраційний № 3524 від 25.11.2015), внесений на розгляд Верховної Ради України Президентом України.

Прошу врахувати під час опрацювання зазначеного законопроекту у Комітеті.

Додаток: висновок на 2 арк.

З повагою

В.В. Лутковська

Висновок

до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» в частині внесення змін до статті 124 (реєстраційний № 3524 від 25.11.2015)

Проектом Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» пропонується статтю 124 Конституції України доповнити новою частиною шостою, згідно з якою Україна **може** визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду.

Така редакція надає можливість визнавати або не визнавати юрисдикцію МКС. Більш того, в такому випадку ратифікація Римського статуту не є обов'язковою, а має відбутися виключно якщо Україна вирішить все ж таки визнати юрисдикцію МКС, а тому відкладається на невизначений строк.

Це підтверджується і тим, що згідно з перехідними положеннями Закону частина шоста статті 124 Конституції України в редакції цього Закону набирає чинності через три роки з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

З цього приводу слід зазначити, що зобов'язання ратифікувати Римський статут Міжнародного кримінального суду не лише проголошені лідерами Революції Гідності на Майдані, а і закріплені в Угоді про асоціацію України з Європейським Союзом, тобто є міжнародним зобов'язанням України.

Крім того, поширення юрисдикції Міжнародного кримінального суду на територію всієї України, в тому числі і на окуповану територію, сприятиме ефективному та неупередженому розслідуванню найбільш тяжких порушень міжнародного кримінального права, міжнародного гуманітарного права та прав людини, а саме: геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та з 2017 року - злочини агресії, вчинені зокрема тими особами, які наразі мають імунітет перед національними судами, оскільки є вищими посадовими особами іноземних держав або втекли за межі України.

Ефективне розслідування злочинів, що вчинені та вчиняються в Криму і на Сході України, дозволить забезпечити право всіх потерпілих від цих злочинів на справедливе вирішення їх справ, покарання винних, отримання компенсацій тощо.

У зв'язку з цим, запропоновану законопроектом частину шосту статті 124 Конституції України пропонуємо викласти в такій редакції:

“Україна визнає юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду.”

В пункті 1 розділу II “Перехідні положення” законопроекту слова “крім частини шостої статті 124 Конституції України в редакції цього Закону, яка набирає чинності через три роки з дня, наступного за днем опублікування цього Закону” необхідно вилучити, а сам розділ доповнити новим пунктом такого змісту:

“Кабінету Міністрів України в трьохмісячний строк внести на розгляд Верховної Ради України законопроект про ратифікацію Римського Статуту.”\

Крім того, іншим положенням законопроекту, який може значно погіршити ситуацію з дотриманням прав людини на справедливий суд є встановлення монополії адвокатури на представлення інтересів особи в суді в усіх процесах.

На жаль, аналіз звернень, що надходять до Уповноваженого з прав людини свідчить про те, що наявність адвокатського свідоцтва не завжди гарантує високий професіоналізм його власника.

Запровадження монополії адвокатури в кримінальному процесі обґрунтовувалося тим, що захисники без відповідної професійної підготовки з числа родичів, друзів та знайомих використовували цю можливість лише для того, щоб мати необмежену можливість спілкуватися з обвинуваченим чи підозрюваним, та частіше заважали професійним адвокатам у справі ніж допомагали.

В той же час, наскільки відомо, то в державі не проводилось будь яких досліджень щодо вивчення наслідків запровадження надання правового захисту в кримінальному процесі виключно адвокатами, а тому залишається невідомим, чи вплинуло це на підвищення рівня захищеності процесуальних прав особи.

Натомість результати моніторингу застосування судами м. Києва Кримінального процесуального кодексу, що здійснювався протягом 2014-2015 років за ініціативою Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, свідчать, що не завжди адвокати в судових засіданнях повною мірою використовують положення КПК України для захисту прав своїх підзахисних.

Таким чином, на сьогодні не має офіційних підстав стверджувати, що запровадження такої ж моделі в інших процесах сприятиме підвищенню ефективності захисту прав осіб, що звертаються до суду.

Крім цього, звертаємо увагу, що така монополія адвокатури на представлення інтересів особи в суді може призвести до встановлення адвокатами завищених тарифів на послуги, що в свою чергу може негативно вплинути на доступ осіб до справедливого судового розгляду

З цього приводу слід зазначити, що особи в кримінальному провадженні більш захищені з фінансової точки зору завдяки можливості отримання безоплатної вторинної правової допомоги, оскільки таку допомогу може отримати без урахування матеріальних статків практично будь яка особа, що вважається затриманою відповідно до положень кримінального процесуального законодавства, або стосовно якої обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

Натомість випадки надання вторинної правової допомоги в адміністративному та цивільному процесі дуже обмежені.

Отже, вважаємо за доцільне абзаци четвертий та п'ятий запропонованої законопроектом статті 131² виключити.